

'Koeien simpel en recht de box in'

Op het eerste gezicht lijkt de stal niet op een ligboxenstal. In plaats van de enorme stalen boxafdelingen steken er nu dunne stokken uit de grond. Alleen de vlag lijkt te ontbreken. Het systeem Freedom Flexible Freestall, overgewaaid uit de Verenigde Staten, is mogelijk een goedkoop alternatief voor de zwevende ligbox, dat vooral veel meer koecomfort levert.

De stokken zijn niet zomaar stokken. Ze zijn van fiberglas en hierdoor sterk en flexibel. Een omhulling van plastic maakt de kans op beschadigingen klein. Deze zogenaamde Freedom Flexible Freestall is een gepatenteerde uitvinding van Bob Komro uit Amerika.

Hier en daar krijgt het een eigen naam. „Een stokkensysteem”, noemt veehouder

de melkveehouder in Nederland met dit systeem, is nog steeds enthousiast. „Ik werd murw van beton en ijzer”, licht hij zijn keuze van destijds toe. „De koeien stoten zich hier aan, met dikke hakken en beschadigingen aan andere ledematen tot gevolg. Dat zal bij dit systeem niet gebeuren. Daarbij komt de koe recht in de box terecht.”

Wel komt het voor dat de koe onder de spanband doorkruipt. „Eigenlijk zouden we de spanbanden beter vast moeten zetten, waardoor ze minder flexibel zijn.”

Mulder heeft bij wijze van proef achttien boxen op zijn bedrijf staan. Van Burgsteden heeft nu twintig van deze boxen op proef in de afdeling met droogstaande koeien. Een belangrijke groep, omdat goed droogstandmanagement bijdraagt aan een goede start van een nieuwe lactatie.

MONTAGE

De montage van het systeem is volgens Van Burgsteden erg eenvoudig. Destijds was een verhoging van twintig centimeter noodzakelijk. De producent paste haar stokhouder aan. Dat is hiermee nu overbodig.

bij zijn liggende koeien de ideale boxbreedte te bepalen. „Doordat de boxen smaller zijn, nemen ze ook minder ruimte in beslag. Dat maakt meer boxen mogelijk, ook meer boxen per koe in de stal. Dit verbetert het koecomfort.”

Sinds een maand bestaan alle zeventig boxen van zijn bedrijf uit stokken, zoals hij ze noemt. „Een koe die schuin probeert binnen te lopen, wordt door de flexibele stok langzaam recht gedreven. Door het flexibele systeem hebben de dieren meer vrijheid. Wel gebeurt het af en toe dat een koe iets voorin de box komt te liggen. Maar ze wordt niet belemmerd bij het opstaan.”

BIJZONDERE ONTWIKKELING

Ook de praktijkcentra reageren positief op het systeem. Zo heeft Nij Bosma Zathe in Goutum enkele boxen van dit systeem, die overigens gebruik maken van een stalen schoftboom. „Deze boxen voldoen aan de functie”, zegt Gelein Bieuwenga van dit centrum. „De koeien komen mooi recht in de box te liggen. De tendens naar flexibele systemen is een bijzondere ontwikkeling.”

Paul Galama van de Animal Sciences Group van Wageningen UR haalde dit systeem samen met Yehuda Sprecher, Israëliër architect en specialist op stallenbouw, uit Wisconsin naar Nederland. Hij begeleidt in het kader van 'Strategisch bouwen' een aantal bedrijven met dit systeem. „Het geeft vooral meer comfort aan de achterkant van de koe.”

Wel zijn er volgens Galama minder probleemvolle nadelen. Er zijn koeien die er aan de voorkant uitstappen. „Ook bleef één koe een keer met de halsband achter de boxafdeling hangen. De koe liep met de stok onder haar halsband rond. Ze heeft hier zelf niets aan overgehouden.”

Albert van Burgsteden is blij met het systeem. „Dieren liggen er graag in, de boxen zijn eigenlijk altijd bezet. Opstaan is geen enkel probleem. Ik haalde deze week twee grote Lucky Mike-dochters en een enorme Rafael-telg naar binnen. Eén van hen zat in

'Keep it stupidly simple'

Yehuda Sprecher is een architect uit Israël, die ook in Nederland heeft gewoond. Hij is constant op zoek naar innovaties, waarbij de koe centraal staat. Zo zag hij ook de Freedom Flexible Freestall. „Voor de koe is een vrijloopstal waarschijnlijk het beste”, stelt hij. „Een conventionele ligboxenstal beperkt de koe bij het gaan liggen en opstaan. Dit systeem met fiberglazen stangen is een prima alternatief. Daarbij is dit een duidelijk voorbeeld van KISS, Keep it stupidly simple. De boxen zijn eenvoudig, maar vooral zeer comfortabel en aangepast aan de behoeftes van de koe.”

Het simpele zit volgens Sprecher ook in de constructie. „Het systeem is prima door de boer zelf te installeren. Wij verzorgen de begeleiding van de bouw. Dat was ook reden om onlangs een andere voet aan de afdelingen te maken. Hierdoor is het nog simpeler geworden. Ook begeleiden we de boeren als ze de boxen al hebben.”

Een ander belangrijk voordeel is volgens Sprecher dat de veehouder door de smallere boxbreedte én de smallere constructie meer boxen in een stal kan installeren. „Dat is vooral belangrijk omdat de koeien hierdoor voldoende boxen tot hun beschikking hebben. Dit leidt, naast het comfort van de box op zich, tot meer koecomfort en hierdoor tot meer melk.”

'Tendens naar flexibele systemen is bijzonder'

Harm Ziel uit Ens de boxen nuchter. „Een eenvoudig systeem dat visueel veel opener is en veel ruimtelijker dan de gangbare ligboxen.”

Het prijskaartje is ook heel anders. Daarom wilde Albert van Burgsteden uit Een de boxafdeling wel uitproberen. „Het systeem kost, mede door haar eenvoud, minder”, vertelt hij. „Met 95 euro kosten per box is het zeker het proberen waard.”

Van Burgsteden kwam het systeem al googelend op het internet tegen. Hij zocht naar comfortabele boxen. Zo kwam hij terecht bij collega-veehouder Sybren Mulder. „Die was er laaiend enthousiast over”, vertelt Van Burgsteden. „Maar het concept is zó eenvoudig dat ik aanvankelijk dacht: dit kan niet goed gaan.”

Sybren Mulder uit Allingawier, de twee-

Vervolgens is het een kwestie van schroeven. Dus heeft de Freedom Flexible Freestall geen standaard breedte.

Als boxbreedte koos Van Burgsteden voor 105 centimeter. „Voor de wat dikkere drachtige koeien is 110 centimeter normaal. Maar de fiberglazen constructie maakt de boxen flexibel. Vandaar dat ik voor een iets smallere box heb gekozen. Achteraf gezien zou de box zelfs nog iets smaller kunnen. Wellicht is 102 tot 103 centimeter een betere optie. Dan liggen de dieren nog rechter in de box.”

Ook merkt de veehouder dat de box iets korter zou kunnen. Nu is er volgens hem te vaak sprake van boxbevuiling. „Maar dit zegt niets over het principe op zich.”

Harm Ziel houdt dezelfde boxbreedte aan. Hij ging met een rolmaat de wei in om

een normale box vrij snel klem. Tussen de stokken is er geen enkel probleem.”

Alleen de minder atletische koeien ziet Van Burgsteden op een andere manier uit de box komen. Na het opstaan stappen ze over de boxafdeling en lopen vooruit terug naar de roosters. Volgens de veehouder verlaat één op de vijftien dieren op deze manier de box. „Het vergt een verandering in de manier van denken. De koe heeft er geen last van en de boer ook niet. Omdat de koe na het opstaan vaak eerst mest, is er nauwelijks sprake van boxbevuiling.”

Het enige incident bij Van Burgsteden was een zware koe die op de boxafdeling viel, waardoor de box afbrak. Omdat de breuk zich aan de basis van de box bevond, leverde dit ook geen gevaarlijke situatie op. De veehouder verwacht dat de levensduur van het systeem goed is. „Toen een stok afbrak, was een vervangende afscheiding snel geplaatst. Ik kreeg van de importeur Regent Ingredients uit Rijswijk enkele afscheidingen op reserve.”

PIETER STOKKERMANS

Harm Ziel uit Ens heeft positieve ervaringen met het stokkensysteem, zoals hij de Freedom Flexible Freestall noemt.

Foto: Nieuwe Oogst